

Valga maakonnas, Tõrva vallas, Pilpa külas, Taagepera metskond 31 maaüksusel (katastritunnus 20301:001:1020) riigimetsa kvartali PA240 eraldisel 34 sanitaarraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse (registrikood 70004459; RMK) volitatud esindaja Rein Kuke poolt 11.02.2025 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Valga maakonnas Tõrva vallas Pilpa külas Taagepera metskond 31 maaüksusel riigimetsa kvartali PA240 kinnistu eraldisel 34 sanitaarraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raie registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Metsise pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud sanitaarraie metsise elupaigas teostatakse väljaspool pesitsusperioodi, mis kestab 1. veebruarist 31. juulini.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. RMK volitatud esindaja Rein Kukk esitas 11.02.2025 Keskkonnaametile metsateatise nr 50001108318 kvartali PA240 eraldisel 34 sanitaarraie tegemiseks. Raie on kavandatud 0,96 ha suurusel alal, kavandatud raiemaht on 20 tm.

Kavandatud raieala asub Natura 2000 võrgustikku kuuluva Tüandre looduslalal ning Tüandre looduskaitseala Kollaspalu piiranguvööndis.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Metsateatis nr 50001108318 on esitatud sanitaarraie tegemiseks Taagepera metskond 31 maaüksusel (katastritunnus 20301:001:1020) riigimetsa kvartali PA240 eraldisel 34. Sanitaarraie on kavandatud 0,96 ha suurusel alal, kavandatud raiemaht 20 tm. Sanitaarraiet tehakse metsa sanitaarse seisundi parandamiseks ja ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude puidu kasutamise võimaldamiseks.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Taagepera metskond 31 kinnistu asub Valga maakonnas Tõrva vallas Pilpa külas. Kavandatud raie jääb alale, kus kehtib 2024. aastal kehtestatud Tõrva valla üldplaneering, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud sanitaarraie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Sanitaarraiet kavandatakse Valga maakonnas, Tõrva vallas, Pilpa külas Taagepera metskond 31 maaüksus kvartal AA240 eraldisel 34. Kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspriirkonnas. Raiega piirnevad kehtivad registreeritud sanitaarraied 44 eraldisel kogupindalaga 46,07 ha ning raie mahuga kokku 773tm. Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raieala asub jänsekapsa-pohla kasvukohatüübis. Eraldisel kasvab raieküps männienamusega puistu.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raie otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus sanitaarraie läbi viiakse. Sanitaarraie langiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raie kavandatakse metsamaastikus, sanitaarraie ei paikne veekogude rannal või kaldal, märgalal, alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandatud sanitaarraie jääb Tüdre looduskaitseala Kollaspalu piiranguvööndisse. Tüdre looduskaitseala kaitse-eesmärgid on loetletud Tüdre looduskaitseala kaitse-eeskirjas². Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 14 ja 15.

Tüdre looduskaitseala hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Tüdre loodusala.

Kavandatud sanitaarraie 30 m mõjualasse³ jääb loodusdirektiivi elupaigatüüp vanad loodusemetsad (9010*).

Kavandatud sanitaarraie jääb II kategooria kaitsealuse liigi metsise elupaika.

²Vabariigi Valitsuse 20.01.2023 määrus nr 4. <https://www.riigiteataja.ee/akt/124012023009>

³Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

Kavandatud sanitaarraie 30 m mõjualasse jäävad vääriselupaigad VEP211736 ja VEP209749.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava sanitaarraie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- raialal ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Kavandatud raie mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima- kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- kavandatud raie ei mõjuta maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- Raialal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Raie teostamise järgselt mõjud pöörduvad. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raie on kavandatud Tündre looduslal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Tündre looduskaitseala ega Tündre loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõigel kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama

direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁴ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁵ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Raie on kavandatud Tüandre looduslal. Sanitaarraie käigus raiutakse puistust kahjustatud puud, puistute esimene rinne säilib. Vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, metsamaastik ei killustu, maastikuilme ei muutu, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Seega ei ole kavandataval raiel olulist mõju Tüandre loodusala kaitse-eesmärkidele.

Kavandatud sanitaarraie 30 m mõjualasse jääb loodusdirektiivi elupaigatüüp vanad loodushaiglad (9010*). Sanitaarraie ei mõjuta raieala mõjualas nimetatud metsaelupaigatüüpi negatiivselt, sest raie käigus raiutakse kahjustatud puud, puistu säilib. Raie ei mõjuta metsaelupaigatüübi tormikindlust. Raie käigus olulisi muutusi metsamaastikus ei teki, kuna raieaht on väike ning seega ei oma sanitaarraie elupaigatüübile olulist mõju. Puistu säilimine metsaelupaigatüübiga piirneval alal tagab, et valgus- ja niiskusrežiimi muutused metsaelupaigatüübi sees ei ole olulised. Kavandatud raie ei mõjuta oluliselt 30 m mõjualas asuva elupaigatüübi seisundit ning seega ei mõjuta kavandatud raie ebasoodsalt Tüandre loodusala kaitse-eesmärke. Kuna kavandatud raieala 30 m mõjualas ja raiealal ei asu muid Tüandre loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatud raiegevus Tüandre loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta.

Kavandatud sanitaarraie ei mõjuta ebasoodsalt Tüandre loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2006 määrusega nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Sanitaarraie mõju Tüandre looduskaitseala kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Tüandre loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p 3.3.1.2.

⁴Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁵ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Raie on kavandatud II kategooria kaitsealuse liigi metsise elupaigas (Tündre metsise elupaik). Tündre metsise elupaiga pindala on 1374,40 ha. Lähim metsise mänguala (Tündre mänguala) jääb kavandatavast raiealast ca 1,7 km kaugusele. Tündre mänguala suuruseks on 226,26 ha.

Sanitaarraie käigus muutub puistu hõredamaks, kuid puistu säilib, metsise elupaigas vana metsa osakaal ei vähene ja metsamassiiv ei killustu. Raie on kavandatud 0,96 ha suurusel alal raie mahuga 20 tm, piirnevatel eraldistel metsise elupaigas on sanitaarraieid registreeritud 46,07 ha suurusel alal raie mahuga 773 tm. Kokku keskmine raie maht on väike, olles 16,87 tm hektari kohta. Viimati on metsise elupaigas suuremal alal valdavalt hooldusraieid tehtud 2016 aastal. Teada on, et mingi aja jooksul peale raiet võivad metsised värskelt raiutud ala küll vältida, kuid metsise elupaigad on suured ja seal säilib piisavalt palju toitumiseks sobivat metsaala, kus puhmarindes domineerib mustikas. Alal varem tehtud raietest on möödas ca 8 aastat. 0,96 ha-l kavandatud sanitaarraie koos 46,07 ha-l registreeritud sanitaarraietega mõjutavad korraga ca 3,4 % metsise elupaiga pindalast, seega kavandatud sanitaarraie mõju metsise elupaigale ei ole oluline.

Metsamajandus on üks olulisemaid metsise arvukust mõjutavaid tegureid, aga samas on teada, et metsis on liik, kes on võimeline teatavat metsamajanduslikku mõju taluma kui arvestatakse metsise elupaigavajadusega. Metsise kaitse tegevuskava kohaselt häirivad metsiseid põhiliselt pesitsusperioodil tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd. Pesitsusaegsed raied võivad viia pesitsuse ebaõnnestumiseni.

Metsisele tundlikumad alad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse, seda ümbritsevad metsise pesitsusaegsed elupaigad. Metsise kaitse tegevuskava kohaselt pesitseb metsis mängupaiku ümbritsevatel aladel vähemalt kuni 3 km raadiuses, sealsed elupaigad on tihedamad ja soisemad, kusjuures pesa võib asuda ka raiesmikul. Oluline elufaas on tibude toitumisperiood juunis, mil liik vajab ohtra puhmarindega metsi.

Metsise elupaigas on oluline tagada, et metsiseid mängu- ja pesitsuse ajal ei häirita. Metsise häirimist on võimalik vältida, kui kavandatud raie teostatakse väljaspool metsise mängu- ja pesitsusperioodi, 1. veebruarist kuni 31. juulini. Metsise elupaiga seisundit saab säilitada, kui raie käigus jätta 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata 0,1 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne, säilitatakse suuri haralisi mände ja hoitakse võimalikult palju puhmastikuga maapinda raiejäätmetest puhtana. Väljaspool metsise mängu- ja pesitsusperioodi kavandatud raied ei mõjuta oluliselt metsise elupaiga seisundit. Kavandatud raie ei kahjusta Tündre looduskaitseala kaitse-eesmärke.

Alal ei esine muid Tündre looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi, mida raie mõjutaks.

Raieala piirneb vääriselupaigaga VEP211736 ja raie 30m mõjualasse jääb VEP209749. Raie käigus puistu vääriselupaikadega piirneval alal säilib seega vääriselupaigad ei muutu avatuks tuultele ja ei tekki olulist negatiivset servaepekti mõju. Puistu säilimine vääriselupaigaga piirneval alal tagab, et valgus- ja niiskusréžiimi muutused vääriselupaiga sees ei ole olulised.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, looduskaitse- ja metsaseadusega ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud pinnaselt või muul ajal, kui pinnas seda võimaldab.

Looduskaitseseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järelendus

Kavandatud sanitaarraiel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Tüdre loodusalale, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Diana Babina

Metsahoiuspetsialist

Metsaosakond